

ԱՄԱԼՅԱ ԲԱԲԱՅԱՆ

20
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ
ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՀԵՏ
[ինքնուսույց]

Երևան 2018

Հապավումներ և նշաններ

G.R. = Grammar - քերականություն

E.X. = Exercise - վարժություն

B.H. = By heart - անգիր

A.B.Y. = All by yourself - միանգամայն ինքնուրույն

[...] - փակագծեր տառադարձության համար

'... - գլխավոր շեշտ

.... - երկրորդական շեշտ

| - խոսքի կարճ դադար՝ նախադասության ներսում

|| - դադար՝ նախադասության վերջում, վերջակետից հետո

Սիրելի ընթերցող

Ամեն գործում առաջին քայլն անելը սխրանքի պես մի բան է: Մարդը բուն մեջ է հավաքում ողջ կամքն ու վճռակետությունը և... ճամփա ընկնում: Թող Ձեր ճանապարհը լինի լուսավոր ու հաճելի, իսկ ես կփորձեմ դարձնել այն հնարավորինս ոլորին: Դե ինչ, գնացինք:

Զգարմանաք, եթե ասեմ, որ անզերնեղ Ձեզ համար քոլորովին էլ օտար լեզու չէ: Պարզապես Դուք դարերի ընթացքում այնքան եք դրանից հեռացել, որ, կարծես, չեք էլ ճանաչում: Պարզեմ միտքս. Դուք Ձեր պապի թոռն եք, նա էլ՝ իր պապի, նա էլ՝ իր պապի... ու այսպես, եթե հետ գնանք դեպի դարերի խորքը՝ մինչև հնդեվրոպացի ժողովուրդը, որն, ի դեպ, ապրում էր Տիգրիս ու Եփրատ գետերի և Վանա և Ուրմիա լճերի միջև ընկած տարածքում, Դուք կհանդիպեք Ձեր անզվիացի բարեկամի պապի-պապի... մի խոսքով՝ նախապապին: Այն ժամանակ բոլոր հնդեվրոպացիները խոսում էին մեկ լեզվով ու անենկին էլ օտար չէին միմյանց: Հետագայում այդ ժողովուրդը ցրվեց աշխարհով մեկ, մարդկանց տարբեր խմբեր քնակություն հաստատեցին Ասիայի և Եվրոպայի տարբեր տարածքներում, իսկ ամենազոր ժամանակն արեց իր հրաշքը. նախասկզբնական հնդեվրոպական լեզուն, որը մարդիկ տարել էին իրենց հետ, աստիճանաբար փոփոխվեց, զարգացավ, նոր-նոր շիվեր տվեց ու մարդկանց ամեն մի խմբի համար, որ հետագայում դարձավ առանձին ժողովուրդ կամ ցեղ, վերածվեց նոր լեզվի: Այսպես առաջացան հայերենը, հունարենը, հնդկերենը, լատիներենը, պարսկերենը, սլավոներենը, գոթերենը, հետագայում՝ անգլերենը, ֆրանսերենը, ռուսերենը և այլն: Այսինքն՝ դրանք բոլորն էլ մեկ հզոր նախապապ ունեցող

կաղնու ճյուղեր են, որոնց երակներով հոսում է իր տոհմական հատկանիշներով միասնական կենսահյուսք: Դուք շատ հաճախ կնկատեք անզվերների և հայերենի «սլապական» գծերը: Եվ հայերենի իմացությունը Ձեզ կօգնի հասկանալու և հաղթահարելու անզվերների տարբեր երևույթներ:

Միրելի՛ ընթերցող, այս գրքում Դուք չեք գտնի գիտական աստիճանումներ կամ խիստ գիտական բացատրություններ ու բնորոշումներ: Մեր նպատակը բոլորովին այլ է: Եկե՛ք միասին փորձենք, նվազագույն «գիտական ճիգ» գործադրելով սովորել մի քիչ կարդալ և խոսել անզվերեն:

Սկսենք այբուբենից և թող այն լինի մեր առաջին դասը:

Դեռ դպրոցական տարիներից Դուք գիտեք, որ այբուբենի յուրաքանչյուր տառ ունի իր անունը, այնպես, ինչպես ամեն մարդ ունի իր անունը: Հիշում եք Այբ, Բեն, Գիմ, Դա, Եչ, Չա, Է, Ըթ, Թո, Ժե, Ինի, Լյոն և այլն: Անզվերենում էլ նույնն է: Միայն թե մենք սովոր ենք հայերենի այբուբենն ասել առանց տառերի անունները լրիվ նշելու. այսպես՝ Ա, Բ, Գ, Դ..., իսկ անզվիացին իր այբուբենը միշտ ասում է տառերի անվանումները լրիվ արտասանելով: Եթե անզվիացուն պետք է տառ առ տառ հեզել *man* (կողմնադղ) բառը, նա ասում է՝ «էն», «էյ», «էն» - «*ման*»: Կարծում եմ Դուք կրահեցիք, որ էմ, էյ, էն-ը **m**, **a**, **n** տառերի անուններն են: Իսկ թե ինչու «ա»-ն թավ է նշված, կրենարկենք հետո:

Այժմ մեր մայրենիի օգնությամբ սովորենք անզվերենի այբուբենի տառային անվանումները:

Բացատրությունները հասկանալուց հետո պետք է այբուբենն անգիր անել, լավ սերտել, որովհետև առանց դրա գերազանց իմացության Դուք չեք կարողանա բառարանից օգտվել: Իսկ էլ ինչ օտար լեզու, եթե ամեն բառի համար ստիպված չես բառարան թերթել (մի փոքր տհաճ գործ է, քայց՝ անխուսափելի):

Այսպես ուրեմն.

A - էյ	H - էչ	O - ըու	V - վյ
B - բի	I - այ	P - փի	W - դաբլյու՝
C - սի	J - ջեյ	Q - ջյու	X - էքս
D - դի	K - թեյ	R - անր	Y - ուայ
E - ի	L - էլ	S - էս	Z - զեդ
F - էֆ	M - էմ	T - թի	
G - ջի	N - էն	U - յու՝	

Ահա և անգլերենի 26 տառերը: Եթե առանց երկար-բարակ մտածելու փորձեք հայերեն տառերի կարճ տարբերակների նման կարդալ, կատացվի աղճատված պատկեր: Տառանունների լրիվ արտասանությունն ունի իր առանձնահատկությունները: Ահա մի քանի մանրամասներ:

Հավանաբար Ձեր ուշադրությունը գրավեցին որոշ ծայնավորների երկարացման նշանները: Ինչի համար են դրանք:

Անգլերենում, ինչպես և հայերենում, ծայնավորները կարող են արտասանվել *կարճ և երկար*: Միայն թե հայերենում մեզ առանձնապես չի մտահոգում, թե *սեղան* բառի մեջ *ա* հնչյունը երկար կարտասանենք, թե կարճ: Միևնույնն է, *սեղան* բառի իմաստը դրանից չի տուժի: Այնինչ անգլերենում երկար և կարճ ծայնավորները կազմում են հակառակ բանակներ. եթե կարճի փոխարեն երկար արտասանենք, կլինի նույնը, թե սեփական դարպասը գոլ խփեցիք. բառի իմաստը կարող է բոլորովին փոխվել: Օրինակ. *փիք-բեռ* նշանակում է *գազաթ*, իսկ *փիք-բեռ՝ վերցնել, պոկել*: Կամ *շիֆ* նշանակում է *ոչխար*, իսկ *շիֆ՝ նավ*: Գրության մեջ այս բառերն, իհարկե, տարբեր են, քայք բանավոր խոսքի մեջ մենք հազվադեպ ենք մտածում, թե ասած բառն ինչ ուղղագրություն ունի: Ուրեմն՝ ***ճիշտ արտասանելը կարևոր է:***

Դուք կարծեմ, նկատեցիք, որ անգլերենի վերաբերյալ մենք զործածեցինք *երկար ու կարճ ծայնավորներ* հասկացությունը,